

i Virkeligheden ikke er noget Fremskridt, man gør, men snarere et Tilbageskridt fra det Punkt, hvorfra man gik ud.

Bestemmelserne om Aalegaardsretten stamme fra meget gammel Tid. Oprindeligt var Havet frit for alle. Skulde nogen have Indskrænkingsret over Friheden der, skulde det være Kongen, ellers maatte alle gøre sig Havets Rigdomme saa nyttige som muligt. Christian V's Lov — i tidligere Recesser var der ogsaa Spor af det — fastsætter imidlertid, at Landmanden kun nyder delvis godt af denne Frihed udfor sin Grund, det vil sige, det blev tilladt ham at fange af Strandens Fisk, naar han udøvede sin Fiskeriet fra Land. Og det er udtrykt i Christian V's danske Lov 5—10—43, en Paragraf, som vi alle her i Salen rimeligvis kunne udenad paa vore Fingre: Den lyder saaledes: „Een hver maa nyde Aalegaarde for sin egen Grund undtagen i de Fjorde, som Kongen og den menige Mand haver Skade af“. Altsaa ud for sin egen Grund maatte Bonden eller Godsejeren — det var navnlig Godsejerne, som ejede Jorden den Gang, Bonden var Bruger af Jorden — anlægge Aalegaarde, som den Gang vare Gaarde — ligesom de burde være nu —, der kunde røgtes fra Land fra et Landgangsbræt uden Brug af Baade og uden Brug af andre løse Redskaber end de Ruser, som staa i Forbindelse med selve Aalegaarden. Lodsejeren fik Lov til at have sit faste Fiskeri, som en Del af sin Grund, men paa de Betingelser, at hverken Kongen eller den menige Mand havde Skade deraf. — Det vil sige, at Grundejerens Ret skulde vige for den fri Fiskers Ret.

Det næste Sted i Lovgivningen, hvor vi støde paa Aalegaardene, er i den første almindelige Saltvandsfiskerilov, som vi fik den 5. April 1888. Der ere Aalegaardene traadte ind i et nyt Stadium; nu er det Aalegaardenes Rettigheder; der skulle betrygges overfor den menige Mand, medens det tidligere var den menige Mands Rettigheder, der bleve betryggede overfor Aalegaardene og overfor Grundejerne. Det udtrykkes saaledes i Lovens § 3: „Ret til Fiskeri med Aalegaarde eller Aalestader tilkommer udelukkende Ejerne af Kysten, Enhver ud for sin Grund, medmindre Andre ifølge særlig Adkomst maatte have erhvervet Ret i saa Henseende. Ethvert Slags Fiskeri udfor Kysten af Andre, ogsaa Fiskeri med fritstaaende Aaleruser, er tilladt, naar det ikke udøves i en saadan Nærhed af de i Forbindelse med Aalegaarde eller Aalestader udsatte Aaleruser,

at det skader Fiskeriet med disse. Aalegaardsretten maa ikke adskilles fra den tilstødende Grund“.

Denne Paragraf er ikke nogen god Paragraf, men i Virkeligheden er den dog ikke saa daarlig, som den faar Ord for. Den er blot bleven daarlig ved de Misbrug, der ere gjorte af den, og ved de Processer, som ere blevne anlagte siden dens Ikrafttræden, og ved den Maade, de ere blevne udførte paa, særlig efter de Skønsforretninger, der ere blevne afholdte ifølge denne Paragraf. De have stateret saadanne Resultater Gang paa Gang lige til Højesteret, at man kan sige, at i Øjeblikket har kun Grundejeren Ret til at fange den blanke Aal, og at ingen fri Mand, der ikke selv er Grundejer, har Ret til at fange Blankaal paa Danmarks Kyster. Det er der saa at sige umuliggjort. Denne Paragraf lider af forskellige Mangler. En af de første Mangler er, at den slaar „Aalegaarde“ og „Aalestader“ sammen under et, skønt de to Ting i og for sig ikke have noget med hinanden at gøre. Efter Sprogbrugen betragtes Aalegaarden som et faststaaende Redskab udfor Mandens Grund. Et Aalestade derimod er i vor retslige Sprogbrug en matrikuleret Del af Havarealet, som er Genstand for selvstændig Afhændelse, Erhvervelse og Brug. Jeg skal senere komme til det ved Omtalen af de Aalestader, vi have i den nordlige Del af Øresund. Det er en Fejl ved denne Lov, at den slaar disse to Ting sammen.

Jeg maa gøre opmærksom paa, at denne Paragraf skylder sin Oprindelse til, Statens daværende Fiskerikonsulent, nemlig daværende Birkedommer Fiedler paa Grevskabet Holsteinborg, som har nogle af Danmarks bedste Aalegaardspladser. Manden var selv Ejer af flere Aalegaarde og forstod sig derfor meget godt paa sine Ting, vidste godt, hvad en Aalegaard var, vidste ogsaa, hvad den kunde bruges til og hvad der kunde komme ud af den. Sol og Vind ere, som jeg sagde, ved denne Paragraf ikke skiftede lige mellem Aalegaardsejeren og den fri Fisker. Forholdet er vendt om til Beskyttelse af det privilegerede Fiskeri og til Prisdgivelse af det fri Fiskeri. Dernæst har Paragraffen den Fejl, at den hjemler Ret til Fiskeri med Aalegaarde for enhver udfor sin Grund uden at definere, hvad en Aalegaard er. Den burde have sagt, hvad en Aalegaard er, saaledes som denne rigtig beskrives her i Flertallets Ændringsforslag, hvor det hedder: „Ved Aalegaard forstås i denne Lov